

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЪИЖИВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V.

Овај листъ излази на табаку Вторник. Четвртак. и Субот. Цѣна му е за три мѣсе. 5, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врсте 5 крајц. за трипутъ.

№ 35.

Како одсада пошта трипутъ на неделю у внутреность полази, то ћемо и мы, желећи читатељима нашимъ сваке поште што ново саобштити, одяко трипутъ неделно **Шумаднику** издавати: и то еданпутъ на читавомъ табаку, а двапутъ на по табака. Учреднич.

РУКОПИСИ ПРОТЕ МАТИЕ НЕНАДОВИЊА.

(продужено)

Вратимъ се я и Живанъ булюбаша кои смо ту на састанку были, и наћемо, гди насъ чека старый кнезь Никола Грбовићъ, међу прочимъ договорима, зашита онъ мене: „душо, кадъ ћемо ударити на Валъво да палимо?“ Я му кажемъ да самъ дао вѣру, да за петъ дана нећемо ударити, али збогъ тога самъ я то учинио, што е доста Турака у Свилеуви и што самъ тамо 200 најбольи момака у помоћ послао да оне Турке разбию, пакъ онда сви скупа на Валъво да ударимо. Кадъ саслуша онъ то, рече ми, „да ниси душо, вѣре задавао, я самъ мислио башъ вечерасъ да ударимо, али кадъ си на Свилеуви послао войску, и на петъ дана одгодіо, нека остане, докъ видимъ шта ће на Свилеуви быти, но велимъ, да я узпутъ изподъ Валъва оно чардака сѣна и сламе замунѣамъ, нека она пася вѣра зна, да оћемо да палимо“ — а ты дела то кнеже, рекнемъ му я, и онъ оде у свою войску у Жуберъ, али по мраку. Садъ да видите мое памети, кое ме уверило, да стари право кажу: Прва войска за другога. Я саставямъ войнике и рекнемъ онима, кои су изъ оближнихъ села, вечерасъ су браћо покладе, идите кућама те покладуйте, па рано уутру доћите, и они одоше само до 400 остаде съ нама у Грабовицы на конаку, а я осланяюћи се на оно што самъ съ Турцыма уватио вѣру, да за петъ дана нећемо ударити, легнемъ безъ брига да спавамъ; аль у неко доба ноћи дотрча стражаръ избуди насъ и каже да изгоре Валъво, и да млоге пушке пуцаю. Устанемъ я и погледамъ, Валъво доиста гори, повичемо войску и скупимо, пошламо у оближния села да брже сви дођу, и текъ садъ видимъ, какву самъ покрешку учинио за любовь поклада, а съ друге стране чудіо самъ се, ко удари на Валъво и ко га пали, али ово е овако было: Када е Грбовићъ преко Колубаре врло доцканъ одъ насъ отишао,

по мраку наѣе турска сѣна и сламе и чардаке, по сата исподъ Валъва я све попали, пакъ се врати у Жуберъ у свою войску, пакъ безъ брига и онъ покладуе на легне спавати, по Кедићъ и Миловой съ друге стране Валъва кадъ виде ватре изподъ Валъва и пламенъ, они помислише, да е наша войска ударила и са дну Валъва почела палити, па еданъ изъ Вране у србску варошь а други на Брѣане у турске куће слете и почну палити Видранъ. Кадъ Турцы то виде, онда Пореч-алия заповеди, те све куће око нѣгове камене авліе попале, да бы пушкама плаць учинио, и тако се на ноћи чини да се сво Валъво у огань претворило. Садъ я запитамъ Живана булюбашу шта ћемо сада? Мы синоћъ дадосмо вѣру за петъ дана да нећемо ударити, а они безъ договора ударише и запалише Валъво, садъ или е болъ одржати Турцыма речъ, а нашу браћу оставити саме да се туку, или е болъ рѣчь погазити, а браћи у помоћ притећи? Булюбаша Живанъ рече, обов ніе добро, али е опетъ болъ рѣчь погазити, кадъ е неотице, него браћу свою издати. И тако поћемо мы одма сложно и таманъ доћемо у полъ подъ Кличевцомъ (гди е сада кула озидана) а одъ Любостянске ћуприје просу се око стотине пушка. На то мы се на ниже одбіемо, ту намъ погибоше два врло добра момка изъ Вровина — запалимо неколико кућа јоште и Турке у велику каменомъ озидану авлію затворимо и читавъ смо ій данъ изъ пушка тукли. Предъ ноћъ прећемъ я преко Колубаре, састанемъ се са кнезомъ Николомъ Грбовићемъ и Кедићемъ да се договоримо шта ћемо садъ радити. Старый кнезь Грбовићъ каже: „Ови се Турцы у онаку тврдоћу затворише, гди іймъ се душо безъ топа неможе ништа учинити, но валя ій чувати, докъ се одъ глади не предаду; али нема брашна! (онъ тако зваше баруть) но иди ты душо, тражи брашна (барута) а я ћу ову пасю вѣру чувати и цѣнити, као и они што су мога Алексу и Бирчанина цѣнили.“

Те ноћи кадъ смо се тукли на Валъву, видели смо съ брада сво небо црвено на Руднику, кои е Карађор-

ѣе и Катићъ Янко запалио, и то, кадъ види наша войска, врло се охрабри; а тако су исто и они (као што ми е после Катићъ казивао) видели пламень одъ Вальва; то е было на покладе 28. Фебр. 1804. год. а истый данъ и Яковъ е на Свилеуви разбїо Турке, и кажу да е око 270 Турака погинуло.

(далъ слѣдуе)

ЗАЧИННИ.

Кадъ бы ко свашта знао, брзо бы постао богатъ.

Кадъ се слуга обогати а газда му осиромаша, онда невала ни еданъ.

Лакше читаво село профућкати, него ли едну кућу стећи.

Магарца ни зашто друго незову у сватове него да воду вуче.

Ко често налази нешто пре неголи е оно изгубљно, тай редко да неумре пре него што се разболео.

Прилѣжномъ човеку може кадкадъ гладъ на прозоръ завирити али никадъ у кућу неће ући.

ДОМАЊЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

СРБИЈА.

Ѣ Београдъ 30. Априла. Последня три дана прошле неделѣ држанъ е испитъ у Топчидерской Економійской Школи, а юче у неделю Мирносица као на годишній празникъ овогъ заведенія, чинѣно е благодареніе Богу, при коме е као и на целой божественой литургији свештенодѣйствовао Нѣгово Высокопреосвещенство господинъ Митрополитъ съ еднимъ Архимандритомъ и више свештеника духовногъ и мирногъ чина, изговоривши врло сазидателно и веома поучително слово. По свршенюмъ огослуженію у цркви, и почемъ е литія по посто топчидерскомъ обнешена, прегледао е многій изъ Београда скупльный светъ изложене производе сваке струке Економіе Топчидерске, као и млога усавршана економійска орудія, а предъ подне свима упарађенымъ ученицима торжественно е объявлено, какве су награде получили, кои су се наиболь показали. Ове су награде быле: еданъ младъ доброга соя бикъ, еданъ добаръ плугъ и троє одъ енглескогъ соя прасаца, о коима последњима нѣи су десето-рица као у успѣху равни коцку извлачили. Торжество ово почествовали су присутвомъ своимъ осимъ Г. Митрополита, ГГ. Попечители и неколико Совѣтника, кои су тако рећи први у Топчидеру были, іоште и сїятельный княжевићъ Петаръ, ГГ. Аустрійскій и Францускій Генерални Конзули, и славно познатый нашъ литераторъ и пређе Законописаць Г. Јованъ Хацићъ; кои е управо овы испита ради са іоште неколико родолюбца изъ Новогъ Сада овамо дошавши, и на свима испитима присутствовао. Ма да обично свашта ново у држави каквой само лагано напредує: то опетъ судећи по ревности како врховногъ Управительства тако и надлежны учителя, кою отмѣный успѣхъ питомца землѣдѣлске школе врло очевидно показує, съ основаномъ се надеждомъ питати можемо, да ће ово заведеніе своимъ временомъ одъ превелике користи за подизанъ землѣдѣлскогъ гздинства быти, и тако намереню Светлога Кнѣза и Правительства, кое су подижући ову школу имали, подпуно одговорити.

ТУРСКА.

О побуни у Мекки нечує се іошь ништа обширнїе. Вѣсти са истока являю, да Султанъ сву у Криму налазећу се турску войску нагло креће, и шилъ по удалънїимъ областима турскога царства, да угуши породивше се и порађаюће се немире и буне.

— Изъ Смирне пишу, да е тамошній паша отишао 11. Априла съ войскомъ у Магнезію, да тамошнѣ немире угуши.

РУСИЈА.

Изь Петербурга являю французскимъ листовима, да е руско правительство издало заповѣсть, да се нерегуларне войске на Криму одпусте. Командантъ те войске, ѣенераль Орловъ-Денисовъ одпутовао е изъ Петербурга у Москву, где ће предсѣдвати при церемонїама приликомъ крунисаня цара Александра. —

— Маіоръ Бартоломинъ наименованъ е за аташе-а (видъ чиновника) при рускомъ посланству у Цариграду.

ФРАНЦУСКА.

Изь поузданогъ извора дознає се, да е грофъ Морни наименованъ за принца царства и за првогъ државногъ канцлера, и да ће онъ после повратка свогъ изъ Русіе, кои неће тако брзо слѣдовати, почемъ онъ тамо иде за посланика, обитавати у палати Елизее-Бурбонъ, коя е нѣму као првомъ државномъ канцлеру стављена на разположенъ.

ЕНГЛЕСКА.

„Адвертизеръ“ изкалює свой едъ на ядногъ лорда Кларендона, и изявлює му свое негодованіе и незадовольство тѣме, што га у свимъ чланцѣма невали и непреуноси, као што е то пре чинію. Као да е енглескїи пуномоћникъ противъ свой настављня радію! — „Адвертизеръ“ грди га и называ га козакомъ, и вели, да е онъ веће заслуге за Русію стекао, него грофъ Орловъ. Лордъ е Кларендонъ у свакой точки текъ своимъ нерѣшителнымъ противлѣнїемъ показао, да онъ врло добро зна, шта на коцки стои, па е затимъ на свашта наипосле пристао, а у некимъ важвымъ питаняма онъ се шта више добровольно изразію, да ће „голе рѣчи“ Русіе примити за готовъ поваць. Да не бы пакъ Русія своіомъ речи везана была, пристао е лордъ Кларендонъ безъ противлѣня на предложенъ, да у Николаєву не буде енглескогъ конзула.

А у другомъ чланку вели „Адвертизеръ“: уговоръ мира подковава суверенство портино.“ Седмый чланакъ уговора сирѣчь обвезує Порту, да се при свакой будућой неприлики и неспоразумљно уздржава одъ рѣшителны корака, догодъ остале силе непосредую. Да е ово право постояло іошь године 1853. онда бы руска войска могла доћи чакъ подъ Цариградъ, пре него што бы Турска за свою обрану маць потргнути и рать объявити могла.

Далѣ вели „Адвертизеръ“:

„Саданый уговоръ мира уничтожава турску а одржава руску морску силу на црномѣ мору.“ — Турска сирѣчь обвезана е, да у име неутралисана изъ црнога мора изиђе; Русія пакъ задржава свою ратну флоту у Николаеву, Херзону и азовскомѣ мору. Турска е обвезана, да градове, Варну Синопу и Трапезунтъ као воене морске оружнице поруши, а Русіи остае у рукама осимъ Николаева и Херзона ланаць черкески приморски тврдиња, а тые и ключъ у Малу Азію. После продужава „Адвертизеръ“: Овай уговоръ мира оснива изнова руско мешанѣ у подунавска княжества, а Турску напротивъ лишавя свой права у истыма. У 22-омъ чланку уговора укида се „изключително мешанѣ Русіе, али Русіи као уговараюћой сили дае се чланкомъ 25-имъ саучаствованѣ у томъ мешаню: Порта пакъ съ друге стране несме безъ дозволеня остала сила уби оружаномъ рукомъ у свое собствене провинціе. Рускомъ дакле ненадномъ нападаю не сме Турска безъ дозволеня Русіе, Прайске, Аустрије и други нѣны пріятели на путь стати и т. п.

ПРОТОКОЛИ КОНФЕРЕНЦІА.

(продужено)

Баронъ Бруновъ прочита на то еданъ меморандумъ, коимъ се гледа доказати, да положай мѣста и праваць саобраштайны путова недозволава, да се између обе крайнѣ у прелиминарномъ миру означене точке повуче права гранична линія. Онъ напомињѣ, да су саюзне силе имале намѣру, обезбѣдити бродопловство на Дунаву, и онъ мысли, да бы се ова цѣль другомъ граничномъ лянѣомъ постигла, но ономъ, коя му е наложена да е предложи конгресу. Ова линія коя бы то преимувство имала, што небы никакву сметню причинявала економин ове провинціе, имала бы започети одъ Вадули Исана на Пруту, па иби дужъ траяновогъ бедема и окончати се на сѣверу ялпукскогъ езера. Исто ће тако Русія уступити и острове на дунавскомъ ушћу, и разорити градиће Исмаиль и Килія-Нову.

Грофъ Валевски одговара, да ово предложенѣ на одвећ мѣстанъ начинъ одступа одъ основа мира, да бы га пуномоћници саюзны сила у озбиљно разматранѣ и размишляњѣ узети могле.

Баронъ Бруновъ наводи на то, да бы врло тежко было наћи удесну границу, кадъ бы се одъ тій нѣиме наведены линія одступало. Међутимъ могло се той области, коя бы Русія по нѣговомъ предложеню имала уступити, додати и она область, коя лежи између езера Катлабуга, траяновогъ бедема и сасикскогъ езера.

Главный пуномоћникъ енглескый показуе, да бы приманѣ ове одъ барона Брунова предложене граничне линіе было одступанѣ одъ предлога, кое е Аустрија съ одобренѣмъ западны сила учинила. Ови су предлози у Петробургу пріймљени, а у Бечу и Паризу потврѣени, и премда су пуномоћници овы сила испуњены духомъ помиреня, то се они ипакъ при таквой мѣри немогу удалити одъ условія мира и одступити одъ концесія, кое су све на конгресу заступане силе у начелу примиле.

Грофъ Валевски изражава се на подобный начинъ.

Грофъ Буоль наводи такође, да предложена одъ барона Брунова область сачинява само едну малу часть оне области, коя е Русія приманѣмъ аустријски предлога пристала да уступи, и очекуе потомъ да руски пуномоћници изађу на среду съ другимъ предложенѣмъ, кое бы дѣлима, предходившимъ овимъ преговорима ближе стояло.

Баронъ Хибнеръ обраћа позоръ на то, да е гранична линія, коя Аустрији предлаже, основана на изгледу землѣ, коя намъ сви землѣвиди (мапе) подеднако показую.

Руски пуномоћници одговараю, да су они у предходењимъ сѣдницама посведочили свое помирително разположенѣ, да они нису никакву другу цѣль имали, но да произведу сагласіе и споразумлѣнѣ, кое бы положило землѣ и интересима жительствова одговарало, и да су они по томе готови, претресати свакой други проектъ, кои бы имъ се предложю.

Грофъ Валевскый одговара, да саюзне силе нису у станю, пристати на такву расправу граница, коя небы у сагласію стояла са већѣ добывенимъ уступленяма; међутимъ быће дозвољно, путь поравнителне накнаде (компензаціе) изабрати, и може быти да бы се до споразумленя дошло, кадъ бы се гранична линія на юго-истоку далѣ чакъ преко сасикскогъ езера пружила, у случаю, ако се, као што руски пуномоћници потврђую, на сѣверу налазе топографске (землѣвидне) сметнѣ.

По претресаню овогъ разположеня у комъ су сви пуномоћници участвовали, буде предложено рускимъ пуномоћницама да границу опредѣле едномъ линѣомъ, коя бы одъ Прута између Леове и Хуша започела, према сѣверу до сасикскогъ езера повлачила се и више акабійскогъ езера свршила се.

Руски пуномоћници држе се за обвезане, да се извѣсте о положеню и станю, у кое бы дошле руске и бугарске населбине у той части Бесарабіе, и они предлажу, да се продуженѣ овогъ претресаня одложи до идуће сѣднице.

Конгресъ на то пристане; но пуномоћници Француске и Енглеске изявлюю, да предложенѣ, коме су се они у духу слоге придружили, у свакомъ смотреню заключава у себи уступленѣ кога се важность увиђа изъ простора землѣ између Хотима и Хуша, и они изявлюю увѣренѣ, да ће руски пуномоћници ово попуштанѣ одъ стране саюзны сила достойно уважити знати.

Грофъ Орловъ признае удесность предлога, кои су рускимъ пуномоћницама одъ стране остала пуномоћника учинѣни, и додае къ томе, да, кадъ нѣова желя да се нѣима учинѣный предлогъ потанкомъ претресаню подчини, никакву другу цѣль и намѣру нема, него ту, да се истый предлогъ доведе у сагласіе са мѣстнымъ потребама.

Конгресъ приступа на то къ претресаню питаня о подунавскимъ княжествама.

Грофъ Валевскый примѣчава, да бы пре свега нужно было, сагласити се у едномъ поглавитомъ и важномъ питаню, да ли ће то естъ Влашка и Молдавія и у будуће имати одвоену управу или ће се оба княжества стопити уедно. Онъ мысли, да бы ово сѣдиненѣ одговорило правимъ интересима обадвею провинціа, и да конгресъ то дозволи и удѣйствуе.

Грофъ Кларендонъ истогъ е мнѣнія, и вели, да е то особито полезно и цѣлсходно, да се и желѣ жительство узму у озбиљно разматранѣ и призрењѣ, и да е свакадъ добро, на иста обазрети се.

Али-паша иняснѣ се противъ тога. Онъ потврђуе, да не раздвоєнѣ овы провинція створило ово положенѣ, коме край учинити задатакъ е овогъ конгреса. Ово раздвоєнѣ постои одъ найдавнімъ времена, напротивъ сметнѣ, кое су се у овимъ земляма порађале, спадаю у новія времена. Ово раздвоєнѣ природно е слѣдство различити нравѣ и обичаи у обадвема провинціјама. Нека лица, која су личнимъ призрењема нагонѣна, поднела су ово саданѣмъ станю стварѣй непријателско мнѣнѣ, али то мишленѣ зацело не мишленѣ жительство.

Грофъ Буоль, премда не за оваково непредвиђено питанѣ пуномоћства и наставлена добыю, саглашава се у томе съ Али-пашомъ, да се сѣдиненѣ оба подунавска княжества ничимъ оправдати неможе; жительство, додае онъ, не се у томе ни найманѣ питало, и кадъ се штета расуди, која се свакимъ испреплетаванѣмъ и замршавањѣмъ аутономіе (владанѣ по собственимъ законима) рађа, то се јошъ унапредъ дае заключити, да ће и Молдовани и Власи желити, да свое одвоєне и мѣстне институціе (заведенія и законе) задрже.

Грофъ Валевски развѣя све основе за сѣдиненѣ. Премда се жительство неможе непосредствено ни питати, почему дакле све на самомъ предпостављеню оснива, ипакъ сва извѣстія зоказую, да су и Молдовани и Власи испунѣни и одушевљѣни желѣомъ и тежњомъ за сѣдиненѣмъ овы провинціја. Та се желѣ изясњава изъ едне исте народности и вѣрозакона, као и изъ политичны и административны (управны) нецѣлсходностѣй, кое е досаданѣ нѣово станѣ производило. Сѣдиненѣ ово быће безъ сумњѣ основѣ снаге и развитка и одговара тако цѣлима конгреса.

Грофъ Буоль неодобрава подпуно наводе и добывена извѣстія грофа Валевскогъ. Онъ вели, да у томъ смотреню мнѣнѣ турскогъ пуномоћника заслужуе подпуно вѣрованѣ и призрењѣ, почему е онъ болѣ но икои другѣй членѣ конгреса у станю, оцѣнити права, потребе и желѣ жительство. Силе пакъ дужне су пре свега, да повластице и права подунавски княжества одржаваю,

међу која спада и право одвоєне нѣове управе. Онъ додае къ томе, да се после, кадъ се буде завело едно устроєнѣ кое се као законитѣй изразѣ желѣ подунавски княжества сматрати може, ако е потребно, лако и поредѣ точногъ познаваня станя стварѣй къ сѣдиненю оба княжества приступити може.

Баронъ Буркней одговара пуномоћнику аустрійскогъ, да онъ ово сваћанѣ нѣово неможе дѣлити ни одобрити. Онъ вели, да основоположеня преговора садржаваю, то, да подунавска княжества своя права и повластице задрже, и да ће Султанъ у споразумљеню са своимъ савезницѣма дати или потврдити желѣма и потребама жительство одоварѣюће устроєнѣ земаљско. Мы смо дакле у Бечу ишли на то, да султану и нѣовымъ савезницѣма одржимо право и старанѣ, да се споразумеду о удеснымъ мѣрама, како бы се срећа и напредакъ овы народа съ обазиранѣмъ на нѣове желѣ обезбѣдила. Француска пакъ поставила е на конференціјама прошле године еданѣ актъ, коимъ се изриче, да се ово питанѣ доцнѣ има претрести, и одъ тогъ времена нису одъ никоє стране дошла извѣстія, која бы ослабила наше мышленѣ, да Молдављани и Власи нежеље сѣдиненѣ у едно княжество.

Грофъ Кавуръ хотећи доказати, да е желѣ жительство у томъ смотреню старія одъ саданѣгъ станя стварѣй, напомињѣ, да еданѣ чланакъ устроєнѣногъ устава (органичногъ штатуа) ово питанѣ предпоставља, почему истѣй чланакъ полагае начела за случай догодити се могућегъ сѣдиненя (евентуелногъ сѣдиненя.)

Али-паша опровргава толкованѣ, кое грофъ Кавуръ оногъ чланку дае.

Грофъ Орловъ изясљуе, да пуномоћницы руски, кои су имали прилике упознати се са потребама и желѣма оба княжества, овај проєктъ сѣдинѣня подпомажу, почему бы ово сѣдинѣнѣ благостанѣ овы земаља унапредило.

На изясненѣ Али-паше, да онъ не опуномоћенѣ да у томъ предмету даљѣ кораке и претресаня предузме, а почему и аустрійски пуномоћницы наставлена немаю, буде ово питанѣ одложено до друге сѣднице, докъ доичны пуномоћницы добыю заповести и наставлена одъ свои дворова.

(слѣдую подписи)

О Г Л А С И.

СОБНЬИЙ НАМЕШТАЙ

као : канабета, ормани, астали, кревети, огледала, лустери (поліелеи) и т. д.; а тако исто и

ОДЪ НОВА СРЕБРА

РАЗЛИЧНЕ ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

И ЗА ДОМАЉУ ПОТРЕБУ СТВАРИ

могу се у најболѣмъ избору, а ценомъ найумереніомъ добыти у Земуну кодъ

СИНОВА СПИРИДОНА АНДРЕЈВИЧА.

(1—3) Дућанѣ мой у Пожаревцу, на лицу пијце према чесми, кои самъ узъ жену као мѣразѣ получіо, и кои е досадъ у парници стаю, а сада самъ по пресудама земаљски Судова добыю, продаемъ изъ слободне руке. Ко бы дакле желіо истѣй дућанѣ купити, нека се погодбе ради и условія за продаю обрати или на самогъ мене, ил' на могъ пуномоћника у горњой парници Г. Илио М. Ракића, у Пожаревцу са заступанѣмъ парничара и радѣнѣмъ парница занимаюћегъ се, па љу я по прекинутой цени купцу тапию издати. Теслимъ ће бити съ концемъ месеца Мая.

У Београду 1. Мая.

Ђорђе Д. Карагуновић
изъ Смедерева.